

Identity Narratives

Interdisciplinary Perspectives

Prace Naukowe

Uniwersytetu Śląskiego
w Katowicach
nr 3672

50 lat
Uniwersytetu
Śląskiego
w Katowicach

Identity Narratives

Interdisciplinary Perspectives

Editors

MAREK S. SZCZEPAŃSKI

WIOLETTA TOMALA-KANIA

ZBIGNIEW ZAGAŁA

Editor of the Series: Socjologia
TOMASZ NAWROCKI

Referee
ALEKSANDER MANTERYS

Table of Contents

Introduction	7
--------------	---

I. CULTURE AT A CROSSROADS

MAREK S. SZCZEPAŃSKI, ANNA ŚLIZ: Identity in the Multicultural World	13
KRZYSZTOF BIERWIACZONEK, TOMASZ NAWROCKI: The Past as Part of a City's Identity	29
MAŁGORZATA SUCHACKA, GRZEGORZ GAWRON: Regional Identity in the Perspective of Corporate Social Responsibility – Sociological Considerations	48
BARBARA LEWICKA: Identity after Death	65

II. BETWEEN FUNCTION AND BEAUTY

MAGDALENIA PIŁAT-BORCUCZ: Sociology of Design: Towards New Narrations in Sociology	81
PAULINA ROJEK-ADAMEK: Designer: Professional Identity and Contemporary Role in the View of Empirical Research Carried among British Designers	95

III. IDENTITY AS A POLITICAL DILEMMA

ANASTASIIA NESTERENKO: Social Crisis in Contemporary Ukraine. In Search of a New Narrative	113
IZABELA HANDZLIK: "The Fear of Small Numbers"? (Re)constructing Identities of American and European Muslims	121
JANUSZ BORUSOWSKI: <i>Thuwar</i> versus <i>Azlam</i> – Identity Dilemmas of Libyan Minorities during the Arab Spring	141

MARTA KIERSKA: Social Identity of Prison Service Officers as a Dispositional Group	159
ZBIGNIEW ZAGAŁA: Civic Platform Party (PO) Partisans and Law and Justice (PiS) Partisans. Meanders of Two Political Identity Narratives. Empirical Study	167
WIOLETTA TOMALA-KANIA: "Ashamed, I'm from Here." A Few Words on the Escape from Dignity	189
Conclusion	223
Streszczenie	231
Resumé	235

Introduction

There are questions that should be posed again and again. Who am I? Who are we? And why do we exist? Although asked repetitively, they always seem to remain unanswered. As the philosopher says: “Not a single answer (Derrida 2002: 14).” However, we will not follow the philosopher on his route when he is proclaiming: “No answer. Or perhaps even not a question in fact” (Derrida 2002: 14). As researchers, we are still obliged to undertake every possible effort to come closer to the truth. There are truths that, although for some sound banal, do not stop being truths. These truths will be discussed as long as we – human beings – are here. Life, love, hate, everything in-between, and death among them. Since classical antiquity, people have struggled with identity problems in their socio-political dimensions. As researchers, we must still make endeavours to identify the relevant questions even though they might never be answered fully. We should try to contribute our small pieces of knowledge to the space of synthesis. Although we cannot make the picture complete, we can at least approach it as a more comprehensible one.

Sociologists, psychologists, anthropologists, political scientists, law theoreticians have dealt with the problem of identity (identities) for centuries. The authors of this volume have also tried to face them. Our modest effort should not be perceived as a spectacular success, or its lack, in the complex field. It should be treated as just another proposal in the endless discussion on identity. There are as many identities as the narratives on them. That is why, on the one hand, we can find here, “Identity in the Multicultural World” by Marek S. Szczepański and Anna Śliz, which approaches identity as a multi-coloured and multi-dimensional mosaic, and, on the other hand, “Regional Identity in the Perspective of Corporate Social Responsibility – Sociological Considerations” by Małgorzata Suchacka and Grzegorz Gawron who discuss identity as a revival of local life and renaissance of local cultures.

In the article “Identity after Death,” Barbara Lewicka discusses the problems of social memory, collective consciousness, and social identity in the context of

funeral areas. The sense of identity is oriented towards the past, the present, and the future. Moreover, nothing happens in isolation from a given space which, with the passing of time, gains (or loses) yet another meaning. Simultaneously, a contact is developed with the place – the sense of identity is built over time on the basis of relations and experience collected by generations. From this point of view, a cemetery is one of the urban areas of a specific nature. Like no other, it seems to have not only direct funerary connotations – closing the process of dying – but far deeper ones referring to the sense of belonging, building identity both on the individual as well as on the collective level. Cemeteries turn out to be a kind of common space, treated as a symbolic property of the community and of private persons, limited to the relations with the closest relatives or partners buried within its grounds. Belonging to a particular community of the living almost always guarantees a place in the community of its deceased persons.

In her “Social Crisis in Contemporary Ukraine. In Search of a New Narrative,” Anastasiia Nesterenko – while discussing the national identity issues – dispels our illusions as to the simple, political, two-element divisions. As she says, “There are much more complex issues that may divide people.” Zbigniew Zagala, in turn, focuses his attention on the similarities and differences in the sphere of social composition and presents selected views of proponents of two political parties that constitute their political identities (“Civic Platform Party (PO) Partisans’ and ‘Law and Justice (PiS) Partisans’. Meanders of Two Political Identity Narratives. Empirical Study”).

Using the interdisciplinary potential of Critical Discourse Analysis (CDA), Izabela Handzlik analyses how identities of American and European Muslims were constructed and reconstructed in the first decade following the September 11 terrorist attacks (“The Fear of Small Numbers? (Re)constructing Identities of American and European Muslims”). The author also reminds readers that the process of creating the “us – them” division is still evident in the face of the 15th anniversary of these tragic events and the most recent developments in Europe.

Janusz Borusowski illustrates how complex the issue of identity in a given political context can be. In his detailed analysis of the Libyan Arab Spring, “*Thuwar* versus *Azlam* – Identity Dilemmas of Libyan Minorities during the Arab Spring,” the “culture of the victor” emerges as one of many consequences of revolution, which will be imprinted on Libyan society for a very long time.

Urban identity, history, and collective memory are the key phrases found as necessary to explain the concept of identity according to Krzysztof Bierwiazzonek and Tomasz Nawrocki (“The Past as Part of a City’s Identity”) – emphasising the characteristic generally shared by all the perspectives in the volume, namely, that identity is not given to us once and for all, yet it is constantly being unveiled and reproduced (Massey 2005).

Quite another concept of identity – referring to the sociology as a discipline – is the one proposed by Magdalena Piłat-Borcuch in her “Sociology of Design: Towards New Narrations in Sociology.” It is the concept discussed through the prism of complexity of contemporary world that has become a major power of change for sociology and its mutual relationship with the culture of design. Moreover, sociology of design from yet another perspective was also focused on by Paulina Rojek-Adamek in “Designer – Professional Identity and Role in the View of Empirical Research Carried among British Designers.”

A different understanding of identity is proposed by Marta Kierska in her “Social Identity of Prison Service Officers as a Dispositional Group.” The author concentrates on the sociological aspect of the term in which identity shows itself as a factor that is socially assigned, confirmed, and transformed.

Apart from identity and narrative, the concept that unites all the authors of this volume would be humanity. All our *Identity Narratives. Interdisciplinary Perspectives* – directly or indirectly – refer to different dimensions of humanity or sometimes (as Wioletta Tomala-Kania does in her “Ashamed, I’m from Here.’ A Few Words on the Escape from Dignity”) ask if there is humanity at all.

Taking classical antiquity as our point of departure, we still face the same questions. We are still looking for answers to them. But there are no easy answers. If there are any at all...

References

- Derrida, J. 2000. *Marginesy filozofii*, trans. A Dziadek, J. Margański, P. Pieniążek. Warszawa: Wydawnictwo KR.
- Massey, D. 2005. *For Space*. Los Angeles, London, New Delhi, Singapore, Washington DC: Sage.

Narracje tożsamościowe

Perspektywy interdyscyplinarne

Streszczenie

Narracje tożsamościowe. Perspektywy interdyscyplinarne stanowią propozycję przybliżenia odpowiedzi na podstawowe pytanie, z którym – prędzej bądź później, mniej bądź bardziej bezpośrednio – zmierza się każdy z nas. Pytanie jest wielowymiarowe, a zatem odpowiedź pozostanie daleka od jednoznaczności. Zasadnicze pola problemowe zostały zarysowane w trzech częściach: 1) Kultura na skrzyżowaniu dróg, 2) Między funkcją i pięknem, 3) Tożsamość jako dylemat polityczny.

Identyfikując tożsamość jako jeden z podstawowych procesów socjologicznej analizy, Marek S. Szczepański i Anna Śliz w swoim artykule *Tożsamość w wielokulturowym świecie* zwracają uwagę, iż próba odpowiedzi na pytania tożsamościowe zawsze w poważnym stopniu jest skorelowana ze zjawiskami społecznymi wyznaczającymi kolejne etapy zmiany społecznej. Autorzy podejmują problem kształtowania się tożsamości indywidualnej i społecznej w kontekście świata wielokulturowego, w którym w konkretnej przestrzeni społecznej spotykają się różne systemy kulturowe, a jednostka kształtuje własną tożsamość w wyniku kontaktu z odmiennymi kulturami. Ta pozbawiona jednoznaczności tożsamość jest wielobarwna i wielokulturowa. W zróżnicowanej kulturowo przestrzeni aktorzy społeczni ciągle kształtują swoją mniej lub bardziej tymczasową tożsamość.

W artykule *Przeszłość jako element tożsamości miasta* Krzysztof Bierwiazzonek i Tomasz Nawrocki poddają analizie znaczenie historii w procesie konstruowania tożsamości miast. Na podstawie badań prowadzonych w Gdańsku, Wrocławiu i Gliwicach autorzy wskazują różne sposoby funkcjonowania pamięci o historii miast w społecznościach miejskich. Dowodzą, że w przypadku Gliwic i Wrocławia można mówić o pamięci komunikatywnej, a w przypadku Gdańska – o pamięci kulturowej. Historia miast w odmienny sposób uwidacznia się w prowadzonej przez władze polityce pamięci. W Gliwicach można ją określić jako technokratyczno-postmodernistyczną, w Gdańsku – refleksywną, we Wrocławiu – jako politykę pamięci podporządkowaną promocji miasta.

W artykule *Tożsamość regionalna w perspektywie społecznej odpowiedzialności biznesu – rozważania socjologiczne* Małgorzata Suchacka i Grzegorz Gawron odwo-

łują się do głównych determinant tradycyjnych wartości regionalnych na Śląsku i ich ewolucji oraz starają się przybliżyć tradycję społecznej odpowiedzialności biznesu w województwie śląskim na podstawie przykładów działań śląskich przedsiębiorców z przełomu XIX i XX wieku. Część empiryczna oparta została na analizie treści stron internetowych 115 przedsiębiorstw związanych ze śląskim przemysłem, a dotyczących kreowania wizerunku organizacji i prezentacji działalności w obszarze społecznej odpowiedzialności.

W artykule *Tożsamość po śmierci* Barbara Lewicka porusza problem społecznej pamięci, świadomości i tożsamości w kontekście przestrzeni pochówku. Poczucie identyfikacji jest ukierunkowane zarówno w przeszłość, teraźniejszość, jak i przyszłość. Co więcej, nic nie dzieje się w oderwaniu od określonej przestrzeni, która wraz z upływem czasu zyskuje (lub traci) kolejne znaczenia. Równoległe wytwarza się swego rodzaju łączność z miejscem – poczucie identyfikacji budowane w oparciu o gromadzone przez pokolenia relacje i doświadczenia. W tym ujęciu cmentarz jest jednym z obszarów miejskich o szczególnym charakterze. Wydaje się nasuwać skojarzenia nie tylko bezpośrednio funeralne – związane z wieńczeniem procesu umierania, ale głębsze – nawiązujące do poczucia przynależności, budowy tożsamości zarówno na poziomie indywidualnym, jak i zbiorowym. Cmentarz okazuje się swoistą przestrzenią wspólną, traktowaną jako symboliczna własność społeczności, oraz prywatną ograniczoną do relacji z pochowanymi w jego obrębie najbliższymi. Przynależność do określonej społeczności żywych prawie zawsze gwarantuje miejsce w społeczności jej zmarłych.

Według Magdaleny Piłat-Borcuch złożoność współczesnego świata stała się siłą sprawczą przemian charakterystycznych także dla socjologii. W swoim artykule *Socjologia designu: W stronę nowych narracji w socjologii* autorka zwraca uwagę, iż za sprawą tych przemian obszary, dotąd ze sobą niespokrewnione, zaczynają zbliżać się do siebie i czerpać ze swojego potencjału. Obszarów takich można wyróżnić wiele, lecz celem artykułu jest wyeksponowanie dwóch z nich: socjologii i designu. Ich wzajemne oddziaływanie stało się przyczynkiem do narodzin socjologii designu. Wzrost znaczenia designu i wzrost zainteresowania designem był i jest możliwy dzięki przemianom współczesnego społeczeństwa, a zrozumienie tych przemian stanowi domenę socjologii, której wkład w dalsze kreatywne ulepszanie świata dokonujące się za sprawą designu może okazać się nie do przecenienia.

Czerpiąc z dorobku Richarda Floridy, Paulina Rojek-Adamek w swoim artykule *Designer – tożsamość zawodowa i rola współczesna w świetle badań* podkreśla, że wzrost ekonomiczny, bardziej niż kiedykolwiek w przeszłości, zależy od ludzi, którzy preferują tolerancyjne, silnie zróżnicowane i zarazem otwarte na nowe idee miejsca. To one przyciągają jednostki kreatywne i twórcze, a więc artystów, dziennikarzy, ludzi wolnych zawodów. W gronie tym miejsce znaleźli również designerzy, nieco enigmatycznie i nie do końca poprawnie odczytywani w swej tożsamości zawodowej. Warto zatem podjąć próbę opisu pracy współczesnych projektantów oraz ukazać zróżnicowanie ich roli zawodowej. Prezentowany opis będzie relacją z badań empirycznych zrealizowanych przez autorkę wśród brytyjskich projektantów związanych z Royal College of Art w Londynie.

W porównaniu z innymi krajami Europy Wschodniej, Ukraina jest najbardziej narażona na oddziaływanie różnych kryzysów – wskazuje Anastasiia Nesterenko w swo-

im tekście *Kryzys społeczny na współczesnej Ukrainie. W poszukiwaniu nowej narracji*. W 2014 roku, po rozpoczęciu drugiej rewolucji w Kijowie, ten kraj wzbudzał intensywne zainteresowanie mediów międzynarodowych. Podczas gdy pierwsza miała raczej charakter aksamitnej rewolucji, druga zakończyła się wspieraną przez Rosję aneksją Krymu i Donbasu. Autorka dowodzi, że kryzys społeczny na Ukrainie może być częściowo spowodowany obecnością kilku odmiennych narracji – tożsamości narodowych. Uwzględnienie identyfikacji różnic regionalnych pozwoli zrozumieć istotę stojącego przed Ukrainą wyzwania – możliwości stworzenia wspólnej narracji stanowiącej podstawę do dalszego rozwoju państwa.

Wykorzystując interdyscyplinarny potencjał Krytycznej Analizy Dyskursu (KAD), Izabela Handzlik w swoim artykule „*Lęk małych liczb?*” (Re)konstruowanie tożsamości amerykańskich i europejskich muzułmanów przedstawia sposób (sposoby), w jaki (jaki) amerykańscy i europejscy muzułmanie dokonywali konstrukcji i rekonstrukcji swoich tożsamości w pierwszej dekadzie po atakach terrorystycznych z 11 września 2001 r. Autorka zwraca również uwagę, że proces tworzenia i utrwalania podziału „my” i „oni” wydaje się szczególnie widoczny zarówno w piętnastą rocznicę tamtych tragicznych wydarzeń, jak i ostatnich zdarzeń w Europie.

Nieco inną perspektywę tożsamościowego oglądu proponuje Janusz Borusowski w swoim artykule *Thuwar versus azlam – dylematy tożsamościowe libijskich mniejszości podczas Arabskiej Wiosny*. Zwycięstwo Rewolucji 17 lutego stworzyło próżnię, w której słaba i fragmentaryczna struktura państwowa nie była w stanie opanować konfliktów międzyplemiennych kontrolowanych wcześniej opresyjnie przez reżym pułkownika Kadafiego. Nieoczekiwanie dla państw zachodnich interweniujących w Libii w marcu 2011 r., nastąpiło przejście władzy przez radykalnych islamistów. Porewolucyjny podział na *thuwar* – rewolucjonistów, i *azlam* – zwolenników upadłego reżimu, jest szczególnie ostry w przypadku mniejszości etnicznych. Z jednej strony, mniejszości te po latach negacji ich istnienia poszukują swojej tożsamości w nowej Libii. Z drugiej strony, ich aspiracje o uznanie języka i kultury traktowane są przez większość arabską jako wyraz tendencji separatystycznych. Do momentu wyklarowania się stabilnego układu sił jest małe prawdopodobieństwo, że działanie mniejszości etnicznych będzie determinowane narodową, a nie plemienną tożsamością.

W artykule *Tożsamość społeczna oficerów Służby Więziennej jako grupy dyspozycyjnej* Marta Kierska koncentruje swoją uwagę na społecznym aspekcie terminu, w którym tożsamość okazuje się czynnikiem społecznie przypisanym, potwierdzanym i przekształcanym.

Od ponad dziesięciu lat życie polityczne w Polsce w znaczącym stopniu zdominowane jest przez spór dwóch partii: Platformy Obywatelskiej oraz Prawa i Sprawiedliwości, utrzymuje Zbigniew Zagała. W artykule „*Platformersi*” i „*pisowcy*”. *Meandry dwóch politycznych narracji tożsamościowych. Studium empiryczne* autor dokonuje opisu podobieństw i różnic w zakresie składu społecznego oraz wybranych poglądów konstytuujących tożsamości polityczne sympatyków obu partii, a także opisu ewolucji sposobu ich wzajemnego postrzegania się.

„*Wstydzę się, że jestem stąd*”, deklaruje Wioletta Tomala-Kania, podejmując próbę naszkicowania kilku słów o ucieczce od godności. A dzieje się to w, jak się zdaje, najważniejszym kontekście współczesności, tj. problemie uchodźstwa. W szkicowo po-

traktowanej polskiej płaszczyźnie społeczno-politycznej, autorka jasno precyzuje swoje stanowisko. Pytanie nie brzmi: „Czy?”, ale „Jak pomagać?”, pomoc ta bowiem bardziej przynależy do porządku etycznego i politycznego zobowiązania niż do jakiegokolwiek innego. Taki rodzaj zapytywania dotyczy tożsamości uniwersalnej – człowieczej – u samych jej podstaw.

Narrations identitaires Perspectives interdisciplinaires

Resumé

Le livre *Narrations identitaires. Perspectives interdisciplinaires* constitue une proposition de rapprocher la réponse à la question essentielle qu'affronte – plus tard ou plus tôt, plus ou moins directement – chacun de nous. Puisque la question est multidimensionnelle, la réponse restera loin d'être univoque. Les champs problématiques ont été esquissés dans les trois parties suivantes : 1) Culture à la croisée des chemins, 2) Entre fonction et beauté, 3) Identité en tant que dilemme politique.

En identifiant l'identité comme l'un des procédés essentiels de l'analyse sociologique, Marek S. Szczepański et Anne Śliz remarquent dans leur article intitulé « L'identité dans un monde multiculturel » que la tentative de répondre aux questions identitaires est toujours strictement liée aux phénomènes sociaux qui indiquent les étapes particulières du changement social. Les auteurs abordent le problème de la formation de l'identité individuelle et sociale dans le contexte d'un monde multiculturel. C'est un monde où, dans un espace social concret, se croisent différents systèmes culturels, et l'individu forme sa propre identité à la suite du contact avec des cultures différentes. C'est une identité dépourvue d'univocité : multicolore et multiculturelle. Dans l'espace différencié au niveau culturel, les acteurs sociaux ne cessent de construire leur identité qui est plus ou moins temporaire.

Dans l'article « Le passé en tant qu'élément de l'identité de la ville », Krzysztof Bierwiazzonek et Tomasz Nawrocki analysent l'importance de l'histoire dans le procédé de la formation de l'identité des villes. Sur la base des examens effectués à Gdańsk, Wrocław et Gliwice, les auteurs indiquent les différentes manières dont fonctionne la mémoire de l'histoire des villes dans les communautés urbaines. Ils prouvent que dans le cas de Gliwice et Wrocław on peut parler d'une mémoire communicative, et dans le cas de Gdańsk – d'une mémoire culturelle. En outre, l'histoire des villes se présente différemment dans la politique de mémoire qui est menée par les autorités. À Gliwice, on peut la définir comme technocratique-postmoderne, à Gdańsk – réflexive, et à Wrocław – comme une politique de mémoire soumise à la promotion de la ville.

Dans l'article « L'identité régionale dans la perspective de la responsabilité sociale des affaires – réflexions sociologiques », Małgorzata Suchacka et Grzegorz Gawron se réfèrent à différents déterminants des valeurs régionales traditionnelles en Silésie et à leur

évolution, et essaient de rapprocher la tradition de la responsabilité sociale des affaires dans la voïvodie silésienne sur la base des exemples des activités des entrepreneurs silésiens situées à la charnière des XIXe et XXe siècles. La partie empirique a été fondée sur l'analyse des contenus des sites Internet de 115 entreprises liées à l'industrie silésienne, et concernant la création de l'image de l'organisation et de la présentation de l'activité dans le cadre de la responsabilité sociale.

Dans l'article « L'identité après la mort », Barbara Lewicka aborde le problème de la mémoire sociale, de la conscience et de l'identité dans le contexte de l'enterrement. Le sentiment d'identification est orienté aussi bien vers le passé que vers le présent et le futur. Qui plus est, rien ne se passe en dehors d'un espace déterminé qui, avec le passage du temps, prend (ou perd) de nouvelles significations. Il se produit simultanément une sorte de connexion avec l'endroit – un sentiment d'identification construit sur la base des relations et des expériences ramassées par plusieurs générations. Dans cette perspective, le cimetière est l'un des champs urbains à caractère exceptionnel. Comme aucun autre, il paraît imposer des associations non seulement directement funéraires – liées au couronnement du procédé de mourir, mais également celles étant beaucoup plus profondes – se référant au sentiment d'appartenance, à la formation de l'identité aussi bien au niveau individuel que collectif. Le cimetière apparaît comme un espace commun particulier, traité comme une propriété symbolique de la communauté, et comme un espace privé limité aux relations avec les proches enterrés dans son cadre. L'appartenance à une communauté de vivants déterminée garantit presque toujours une place dans la communauté de ses défunts.

Selon Magdalena Piłat-Borcuch la complexité du monde contemporain est devenue la force causale des changements caractéristiques aussi de la sociologie. Dans son article « La sociologie de design : Vers les nouvelles narrations dans la sociologie », l'auteure remarque qu'à cause de ces changements les champs qui jusqu'à présent n'étaient pas apparentés commencent à se rapprocher et puiser dans leur potentiel. On peut distinguer beaucoup de ce type de champs, mais l'objectif de l'article est d'exposer deux d'entre eux : la sociologie et le design, dans les cas desquels l'interaction est devenue le stimulant à la naissance de la sociologie de design. L'accroissement de l'importance du design et l'accroissement de l'intérêt pour le design étaient et sont possibles grâce aux changements de la société contemporaine. Pourtant, la compréhension de ces changements appartient au domaine de la sociologie, dont la contribution à l'amélioration créatrice subséquente du monde – s'opérant par l'intermédiaire du design – peut s'avérer significative.

En puisant dans les travaux de Richard Florida, Paulina Rojek-Adamek souligne dans son article « Designer – identité professionnelle et rôle contemporain à la lumière des recherches » que la croissance économique, beaucoup plus que jamais dans le passé, dépend des gens qui préfèrent des endroits tolérants, fortement diversifiés et en même temps ouverts aux nouvelles idées. Ce sont eux qui attirent des individus créatifs, c'est-à-dire des artistes, des journalistes et des personnes de professions libérales. Ce sont aussi les designers qui ont trouvé leur place dans ce cercle, étant assez énigmatiquement et pas tout à fait correctement perçu dans leur identité professionnelle. La description présentée sera une relation des études empiriques réalisées par l'auteure parmi les designers britanniques liés au Royal College of Art de Londres.

En comparaison avec d'autres pays de l'Europe de l'Est, l'Ukraine et la plus exposée à l'influence de différentes crises – dénote Anastasiia Nesterenko dans son texte « La crise sociale dans l'Ukraine contemporaine. À la recherche d'une nouvelle narration ». En 2014, après le déclenchement de la seconde révolution à Kiev, ce pays a suscité un intérêt intensif par les médias internationaux. Tandis que la première avait plutôt le caractère de la révolution de Velours, la seconde s'est terminée pas l'annexion de la Crimée et du Donbass, soutenue par la Russie. L'auteure prouve que la crise sociale en Ukraine peut être partiellement causée par la présence de quelques narrations différentes – identités nationales. La prise en considération de l'identification des différences régionales permettra de comprendre la nature du défi qui se pose à l'Ukraine – la possibilité de créer une narration commune, constituant la base pour le développement ultérieur de l'État.

En faisant usage du potentiel interdisciplinaire de l'analyse critique du discours, Izabela Handzlik, dans son article « 'La crainte de petits nombres'? (Re)construction de l'identité des musulmans américains et européens », présente de quelle(s) façon(s) les musulmans américains et européens construisaient et reconstruisaient leurs identités dans la première décennie après les attaques terroristes du 11 septembre 2001. L'auteure remarque aussi que le procédé de formation et de consolidation de la division en « nous » et « eux » semble particulièrement visible aussi bien lors du quinzième anniversaire de ces incidents tragiques que durant les derniers événements en Europe.

Une perspective quelque peu différente de l'examen identitaire est proposée par Janusz Borusowski dans son article « *Thuwar* versus *azlam* – dilemmes identitaires des minorités libyques durant le Printemps arabe ». La victoire de la révolution du 17 février a créé un vide, où la structure étatique faible et fragmentaire n'était pas capable de surmonter les conflits intertribaux, contrôlés auparavant de manière oppressive par le régime du colonel Kadhafi. Inopinément pour les pays occidentaux stationnant en Libye au mois de mars 2011, les islamistes radicaux ont pris le pouvoir. La division postrévolutionnaire en *thuwar* – révolutionnaires et *azlam* – partisans du régime déchu est particulièrement manifeste dans le cas des minorités ethniques. D'un côté, ces minorités, après des années de la négation de leur existence, recherchent leur identité dans la nouvelle Libye. De l'autre, leurs aspirations visant à reconnaître leur langue et leur culture sont traitées par la majorité arabe comme l'expression de tendances séparatistes. Il est peu probable que l'activité des minorités ethniques, au moment de la clarification d'un système de forces stable, soit déterminée par l'identité nationale et non tribale.

Dans l'article « L'identité sociale des officiers du Service pénitentiaire en tant que groupe dispositionnel », Marta Kierska concentre son attention sur l'aspect social du terme, où l'identité s'avère être un facteur socialement attribué, confirmé et transformé.

Zbigniew Zagala prétend que depuis plus de dix ans, la vie politique en Pologne est dominée dans une large mesure par le litige entre deux partis : Plate-forme civique et Droit et justice. Dans l'article « Partisans de la Plate-forme et Partisans de PiS. Méandres de deux narrations identitaires. Étude empirique », l'auteur décrit non seulement les similitudes et les différences dans le cadre de l'organisation sociale ainsi que les points de vue choisis constituant les identités politiques des partisans des deux partis, mais aussi l'évolution de la manière dont ils se perçoivent mutuellement.

« J'ai honte de provenir d'ici », déclare Wioletta Tomala-Kania en essayant d'esquisser quelques mots sur la fuite devant la dignité. Et cela se passe, semble-t-il, lors du contexte

le plus important des temps actuels, c'est-à-dire le problème de l'émigration. Sur le plan sociopolitique polonais, traité ici de manière simplifiée, l'auteure précise nettement son attitude. La question n'est pas « Si ? » mais « Comment aider? ». Toujours est-il que cette aide appartient plus à l'ordre de l'obligation éthique et politique qu'à un autre. Ce type de questionnement concerne l'identité universelle – humaine – à ses bases mêmes.

On the cover: © Sunyu/unsplash.com

Copy editing: MONIKA KOWALCZYK-PIASECZNA

Cover design: MAREK J. PIWKO

Technical editing: MAŁGORZATA PLEŚNIAR

Proofreading: GABRIELA MARSZOŁEK

Typesetting: DAMIAN WALASEK

Copyright © 2018 by
Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego
All rights reserved

ISSN 0208-6336

ISBN 978-83-226-3153-9

(print edition)

ISBN 978-83-226-3154-6

(digital edition)

Publisher

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

ul. Bankowa 12B, 40-007 Katowice

www.wydawnictwo.us.edu.pl

e-mail: wydawus@us.edu.pl

First impression. Printed sheets: 15.0. Publishing sheets: 18.5.
EccoBook Paper, 90 g Price: 20 zł (+ VAT)

Printing and binding

„TOTEM.COM.PL Sp. z o.o.” Sp.K.

ul. Jacewska 89, 88-100 Inowrocław